

Received: 8 Feb 2019, Revised: 18 Feb 2019,

Accepted: 3 Mar 2019

นิพนธ์ต้นฉบับ

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุที่สำเร็จหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุ
ตำบลพลับพลาไชย อำเภออุทุมพร จังหวัดสุพรรณบุรีกิตติศักดิ์ หลวงพันเทา^{1,*}

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงสำรวจมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่สำเร็จหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุ ตำบลพลับพลาไชย อำเภออุทุมพร จังหวัดสุพรรณบุรี กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา จำนวน 86 คน โดยสุ่มอย่างง่าย เก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนสิงหาคม ถึงเดือนกันยายน 2560 โดยใช้แบบสอบถามส่วนที่ 1 และ 2 ที่ผ่านการทดสอบความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญสามท่าน ส่วนที่ 3 ใช้เครื่องชี้วัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลกชุดย่อ ฉบับภาษาไทย อัตราการตอบกลับร้อยละ 100.00 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ สถิติพรรณนา แสดงด้วยค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติการทดสอบ การทดสอบไคสแควร์ และการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ย 67.8 ปี มีระดับการศึกษาในระดับประถมศึกษา มีสถานภาพสมรส มีรายได้เฉลี่ย 1,887 บาท โดยส่วนใหญ่มีลักษณะการอยู่อาศัยกับบุคคลในครอบครัวกับคู่สมรสครอบครัว และจำนวนสมาชิกครอบครัวในปัจจุบันเฉลี่ย 3.53 คน ปัจจัยการจัดบริการสวัสดิการสังคมแก่ผู้สูงอายุ พบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับมาก 48 คน (ร้อยละ 55.8) พบว่าส่วนใหญ่มีคุณภาพชีวิตโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง 60 คน (ร้อยละ 69.8) เมื่อพิจารณาแบ่งคุณภาพชีวิตออกเป็น 4 ด้านย่อย ๆ ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีคุณภาพชีวิตแต่ละด้านอยู่ในระดับปานกลางทั้งหมด ยกเว้นด้านจิตใจ อยู่ระดับดี ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตโดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ สถานภาพสมรส จำนวนสมาชิกครอบครัวในปัจจุบัน และปัจจัยการจัดบริการสวัสดิการสังคมแก่ผู้สูงอายุ ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยครั้งนี้ คือ เพื่อพัฒนาและสร้างเสริมคุณภาพชีวิตให้ผู้สูงอายุที่สำเร็จหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุให้มีคุณภาพชีวิตดีขึ้น โดยจัดให้มีการจัดบริการสวัสดิการสังคมให้กับผู้สูงอายุมากขึ้น

คำสำคัญ: คุณภาพชีวิต โรงเรียนผู้สูงอายุ ผู้สูงอายุ

¹วิทยากรชำนาญการ วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดสุพรรณบุรี

*Corresponding author: loung10@gmail.com

Original Article

**Factors Related to Quality of Life among Elderly People
for the curriculum of the Elderly School in Plaplachi Subdistrict, U-thong
District, Suphanburi Province**

Kittisak Luangpantao^{1,*}

Abstract

The purposes of this survey research were to study factors related to the quality of life (QoL) among elderly people for the curriculum in the Elderly School in Plabplachai Subdistrict, U-thong District, Suphanburi Province. Simple random sampling was used to recruit 86 elderly from the population. Data collection was carried out from August to September, 2017 by using structured questionnaire. Instrument development part I and II was tested for content validity and reliability by using 3 experts. Part III using World Health Organization Quality of Life assessment instrument Brief – Thai. The response rate for questionnaires were 100 percent. Data were analyzed using Descriptive statistics including percentage, mean and standard deviation; Chi-square test and Pearson's Product Moment Correlation Coefficient. The results show that the majority of the samples were female, averaged aged 67.8 years, graduated from primary school and marriage. The mean income of the elderly was 1,887 baht per month. Most of them were living with family members and spouses which the number of family members were around 3.53 persons. Moreover, factor related to social welfare or social services provided in the elderly had a good level (55.8 percent, 48 persons). In term of overall quality of life (QoL), the study found that around 69.8 percent (60 persons) of the elderly had a moderate level for all domains including physical, social and environment, except psychological domain with a good level. Factors associated with overall QoL were marital status, number of family members and social welfare or social services provided for the elderly. For recommendations, to develop the curriculum and enhance the quality of life among elderly people in the Elderly School, government social services provided help to increase the quality of life for elderly and also community and family support systems will be required in the future.

Keywords: Quality of life, Elderly school, Elderly people

¹Instructor, Professional Level, Sirindhorn College of Public Health Suphanburi

*Corresponding author: loung10@gmail.com

บทนำ

การเป็นผู้สูงอายุเป็นสิ่งที่เกิดตามวัยเกิดขึ้นโดยธรรมชาติขึ้น จากข้อมูลจำนวนและสัดส่วนประชากรสูงอายุโลกได้มีการเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่ององค์การอนามัยโลก ได้ให้ความสำคัญกับผู้สูงอายุเพราะนอกจากมีจำนวนเพิ่มสูงขึ้นแล้วยังมีอายุยืนยาวมากขึ้นกว่าเดิม ที่ประชุมสมัชชาว่าด้วยผู้สูงอายุโลก พ.ศ. 2525 ที่กรุงเวียนนา ประเทศออสเตรเลีย ได้ให้ความหมายของผู้สูงอายุ หมายถึง ผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไปซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 มาตรา 3 “ผู้สูงอายุ” หมายความว่า “บุคคลซึ่งมีอายุเกินหกสิบปีบริบูรณ์ขึ้นไปและมีสัญชาติไทย” สถานการณ์สังคมไทยในปัจจุบันมีแนวโน้มด้านโครงสร้างประชากรมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว สัดส่วนของประชากรกลุ่มวัยต่าง ๆ ก็มีการเปลี่ยนแปลง ถ้าพิจารณาสัดส่วนประชากรผู้สูงอายุ พบว่า ใน พ.ศ.2493 ประชากรผู้สูงอายุมีสัดส่วนร้อยละ 5.0 และเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 10.1 ในพ.ศ.2543 ซึ่งใช้ระยะเวลา 50 ปี เพิ่มเป็น 2 เท่า และในปีพ.ศ.2558 เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 15.6 ใช้ระยะเวลา 15 ปี เพิ่มขึ้นเป็น 3 เท่า และคาดการณ์ว่าในปีพ.ศ. 2568 จะเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 21.5 ซึ่งใช้ระยะเวลา 10 ปี¹ ดังนั้นจะเห็นว่าประชากรผู้สูงอายุในสังคมไทยได้เพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว ระยะเวลาที่ประชากรสูงอายุจะเพิ่มขึ้นเท่าตัวจะสั้นลงเรื่อย ๆ นอกจากนี้สัดส่วนของผู้สูงอายุได้เพิ่มจากร้อยละ 4.9 เมื่อปี 2513 เป็นร้อยละ 14.2 ในปี 2558 และจะเพิ่มสูงขึ้นเป็นร้อยละ 25 ภายในอีก 15 ปีข้างหน้า² และในปี 2560 ประชากรในประเทศไทยมีจำนวน 65.5 ล้านคน เป็นประชากรผู้สูงอายุ 11.3 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 17.1 ใกล้เคียงจะเป็นสังคมสูงอายุอย่างสมบูรณ์³ ซึ่งเมื่อมีผู้สูงอายุเพิ่มมากขึ้นทำให้ปัจจัยการผลิตทางด้านแรงงานลดลง ภาครัฐจำเป็นต้อง

เพิ่มงบประมาณค่าใช้จ่ายทางด้านสวัสดิการสังคม และการรักษาพยาบาลเพิ่มขึ้นเพื่อดูแลผู้สูงอายุมากขึ้น ดังนั้นการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ โครงสร้างของประชากรเปลี่ยนแปลงไปมีสัดส่วนของผู้สูงอายุมากขึ้นย่อมทำให้เกิดผลกระทบทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมและมีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ

ในประเทศไทยมีผู้สูงอายุจำนวนมากถูกทอดทิ้ง ต้องอยู่ตามลำพัง ขาดคนดูแล ขาดการเอาใจใส่จากครอบครัว นอกจากนี้แล้วยังมีปัญหาเกี่ยวกับด้านสุขภาพจิต ซึ่งเป็นปัญหาทางสังคมอย่างหนึ่งที่มีความสำคัญซึ่งรัฐบาลผู้บริหารประเทศ พร้อมทั้งหน่วยงานต่าง ๆ ต้องตระหนักและให้ความสำคัญในการป้องกันแก้ไขปัญหาค่าที่เกิดขึ้น โดยการช่วยเหลือเกื้อกูลเพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถดำรงตนอยู่ในสังคมอย่างได้มีคุณภาพ และเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาสังคมต่อไป ดังนั้น การดูแลผู้สูงอายุนั้นมีความจำเป็น เพราะผู้สูงอายุเป็นวัยที่ต้องปรับตัวกับการเปลี่ยนแปลงและการสูญเสียต่าง ๆ เช่น ความสมบูรณ์แข็งแรง ความสวยงามของร่างกาย เพื่อน สถานภาพสมรส อาชีพ และรายได้ สภาวะของการสูญเสียดังกล่าวจะมีผลกระทบต่อจิตใจของผู้สูงอายุ ทำให้ผู้สูงอายุมีอาการเศร้า ว่าเหว่ รู้สึกโดดเดี่ยว ความมีคุณค่าในตนเองต่ำ สิ้นหวัง และขาดที่พึ่งพิง อันส่งผลให้คุณภาพชีวิตตามการรับรู้ของผู้สูงอายุลดลง จึงควรต้องส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีการรวมกลุ่มทำกิจกรรมกันในโรงเรียนผู้สูงอายุ เช่น ในด้านทำอาชีพเสริมเพิ่มรายได้ การออกกำลังกาย การมีความสัมพันธ์ทางสังคมร่วมกัน ก็จะส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ทั้งในด้านร่างกาย คือ การรับรู้สภาพทางด้านร่างกายของบุคคล ซึ่งมีผลต่อชีวิตประจำวัน ด้านจิตใจ คือ การรับรู้สภาพจิตใจของบุคคลที่มีผลต่อการดำเนินชีวิต ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม เป็นการรับรู้ทางด้านความสัมพันธ์ของบุคคลที่มีต่อบุคคล

อื่น และด้านสิ่งแวดล้อมเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตของบุคคล

ดังนั้น การศึกษาระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในหน่วยพื้นฐานของชุมชน จะสะท้อนให้เห็นภาวะสุขภาพของผู้สูงอายุในพื้นที่ได้ดีและมีความเหมาะสมที่จะนำไปสู่การเตรียมการ เพื่อรองรับผลกระทบที่เกิดขึ้น และการที่ผู้สูงอายุจะมีคุณภาพชีวิตที่ดีจะต้องมาจากการมองตัวเอง ชุมชน และสังคมของตนเองให้ชัดและมีความเข้าใจวัฒนธรรมของตนเอง มีเป้าหมาย และมีแบบแผนในการดำเนินชีวิตที่สอดคล้องกัน คนในชุมชนต้องร่วมกันคิด ร่วมกันสร้าง เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิกในชุมชนของตนเอง ตัวอย่างของชุมชนที่เข้าได้กับแนวคิดดังกล่าว คือ ตำบลพลับพลาไชย อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ซึ่งเป็นตำบลจัดการสุขภาพ ระดับดีมาก ที่มีการดำเนินงานภายใต้ความร่วมมือของการดำเนินงานทั้งจากภาครัฐและภาคเอกชน มีการจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุ โดยการสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนตำบลพลับพลาไชย กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และกระทรวงสาธารณสุข สำหรับโรงเรียนผู้สูงอายุ ตำบลพลับพลาไชย ได้เป็นดำเนินการให้ผู้สูงอายุมาร่วมทำกิจกรรมตั้งแต่ปีงบประมาณ 2558 จนถึงปีงบประมาณ 2560 มีผู้สูงอายุสำเร็จหลักสูตรของโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลพลับพลาไชย จำนวน 2 รุ่น จำนวน 106 คน จากข้อมูลดังกล่าว จะเห็นได้ว่าผู้สูงอายุที่สำเร็จหลักสูตรของโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลพลับพลาไชย จะมีปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่แตกต่างจากพื้นที่อื่น แต่ยังไม่มีการศึกษาอย่างเป็นระบบเพื่อสร้างความรู้เชิงประจักษ์ ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่สำเร็จหลักสูตรของโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลพลับพลาไชย และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่สำเร็จหลักสูตรของโรงเรียนผู้สูงอายุ

ตำบลพลับพลาไชย เพื่อนำองค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาไปสะท้อนกลับเพื่อการยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ และเพื่อการขยายผลไปยังพื้นที่อื่นในการนำไปปรับใช้ อันจะยังผลดีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุและประชากรที่กำลังย่างเข้าสู่ผู้สูงอายุในภาพรวมต่อไปในอนาคต ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่สำเร็จหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุ ตำบลพลับพลาไชย อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่สำเร็จหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุ ตำบลพลับพลาไชย อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ระหว่างเดือนกรกฎาคม – กันยายน 2560 โดยมีตัวแปรอิสระได้แก่ ปัจจัยคุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้สูงอายุ ประกอบด้วย ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส รายได้ ลักษณะการอยู่อาศัยกับบุคคลครอบครัว จำนวนสมาชิกในครอบครัวและปัจจัยการจัดบริการสวัสดิการสังคมแก่ผู้สูงอายุ ประกอบด้วย ด้านการเป็นอิสระ ด้านการมีส่วนร่วม ด้านการดูแลเอาใจใส่ ด้านความพึงพอใจของตนเอง ด้านความมีศักดิ์ศรี และมีตัวแปรตาม คือ คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ประกอบด้วย ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม

ประชากรที่ศึกษา

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชากรที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปที่สำเร็จหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุ ตำบลพลับพลาไชย อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 2 รุ่น รวมทั้งหมด 106 คน โดยใช้สูตรคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธี

เทียบตาราง Krejcie & Morgan จำนวน 86 คน และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (simple random)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถาม 3 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลคุณลักษณะส่วนบุคคล ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองตามกรอบแนวคิดการวิจัย ได้แก่ เพศ อายุ รายได้ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส ลักษณะการอยู่อาศัยกับบุคคลครอบครัว และจำนวนสมาชิกในครอบครัว ทั้งหมด จำนวน 7 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามปัจจัยการจัดบริการสวัสดิการสังคมแก่ผู้สูงอายุ ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองตามกรอบแนวคิดการวิจัย โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 5 ด้าน รวม 25 ข้อ แต่ละข้อเป็นมาตราประมาณค่า (Rating scale) มี 5 ตัวเลือก

ตอนที่ 3 แบบวัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลกชุดย่อ ฉบับภาษาไทย (World Health Organization Quality of Life assessment instrument – BREF-THAI: WHOQOL-BREF-THAI)⁴ จำนวน 26 ข้อ แต่ละข้อเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือไปทดสอบค่าความเชื่อมั่นกับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษา จำนวน 30 คน โดยใช้สัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha Coefficient) ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป การจัดการบริการสวัสดิการของผู้สูงอายุ ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.784 และแบบวัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลกชุดย่อ ฉบับภาษาไทย (World Health Organization Quality of Life assessment instrument – BREF-THAI: WHOQOL-BREF-THAI) จำนวน 26 ข้อ ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.73

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ทำหนังสือยื่นขอรับการพิจารณาจริยธรรมการวิจัย (Submission form for Ethical Review) จากหน่วยงานสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสุพรรณบุรี กระทรวงสาธารณสุข ซึ่งคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสุพรรณบุรี ได้พิจารณารับรองเอกสารที่เกี่ยวข้องกับโครงการวิจัย หมายเลขโครงการ 6/2560 เมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2560

2. ทำหนังสือขออนุญาต ขอความร่วมมือจากสำนักงานสาธารณสุขอำเภออุทุมพร ถึงนายกองค์การบริหารส่วนตำบลพลับพลาไชย เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูล

3. ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุที่ได้จากสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย โดยใช้แบบสอบถาม ระหว่างเดือนกรกฎาคม – กันยายน 2560

4. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม

5. นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์ ครบถ้วน และถูกต้อง มาลงรหัส แล้วนำไปประมวลผลข้อมูลโดยโปรแกรมสำเร็จรูป

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

1. ใช้สถิติวิเคราะห์ คือ สถิติพรรณนา แสดงด้วยค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าต่ำสุดและค่าสูงสุด เพื่อพรรณนาลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

2. สถิติการทดสอบไคสแควร์ (Chi-square test) เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษา สถานภาพสมรสและลักษณะการอยู่อาศัยกับบุคคลครอบครัวกับคุณภาพ

ชีวิตของผู้สูงอายุที่สำเร็จหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุ ตำบลพลับพลาไชย อำเภออุทุมพร จังหวัดสุพรรณบุรี

3. การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficients) เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ จำนวนสมาชิกในครอบครัว และการจัดบริการสวัสดิการสังคมแก่ผู้สูงอายุกับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่สำเร็จหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุ ตำบลพลับพลาไชย อำเภออุทุมพร จังหวัดสุพรรณบุรี

ผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลคุณลักษณะส่วนบุคคล

ผู้สูงอายุที่สำเร็จหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุ ตำบลพลับพลาไชย อำเภออุทุมพร จังหวัดสุพรรณบุรี ทั้งหมด 86 คน พบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ย 67.8 ปี มีระดับการศึกษาในระดับประถมศึกษา มีสถานภาพคู่ มีรายได้เฉลี่ย 1,887.21 บาท โดยส่วนใหญ่มีลักษณะการอยู่อาศัยกับบุคคลในครอบครัวกับคู่สมรสครอบครัว และจำนวนสมาชิกครอบครัวในปัจจุบันเฉลี่ย 3.53 คน แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของผู้สูงอายุ ที่สำเร็จหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุ ต.พลับพลาไชย อ.อุทุมพร จ.สุพรรณบุรี จำแนกตามปัจจัยคุณลักษณะส่วนบุคคลของประชากรที่ศึกษา

ปัจจัยคุณลักษณะส่วนบุคคลของประชากรที่ศึกษา	จำนวน (n = 86)	ร้อยละ (100.0)
เพศ		
ชาย	18	20.9
หญิง	68	79.1
อายุ (ปี)		
60 - 64 ปี	26	30.3
65 - 69 ปี	38	44.2
70 - 74 ปี	10	11.6
75 - 79 ปี	7	8.1
≥ 80 ปีขึ้นไป	5	5.8
$\bar{X} = 67.8, SD = 6.21, Min = 60, Max = 87$		
ระดับการศึกษา		
ไม่ได้เรียน	20	22.3
ประถมศึกษา	60	69.8
มัธยมศึกษา	3	3.5
อนุปริญญาหรือ ปวส.	2	2.3
ปริญญาตรี	1	1.2

ปัจจัยคุณลักษณะส่วนบุคคลของประชากรที่ศึกษา	จำนวน (n = 86)	ร้อยละ (100.0)
สถานภาพสมรส		
โสด	7	8.1
สมรส	43	50.0
ม่าย	34	39.5
หย่าร้าง/ แยกกันอยู่	2	2.3
รายได้		
≤ 1,000 บาท	46	53.5
1,001 – 2,000 บาท	15	17.4
2,001 – 3,000 บาท	15	17.4
>3,000 บาท	10	11.6
Min = 0, Max = 10,000		
ลักษณะการอยู่อาศัยกับบุคคลรอบครัว		
บุตร	29	33.7
คู่สมรส	34	39.5
ตัวคนเดียว	6	7.0
อยู่กับหลานที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป	3	3.5
อยู่กับหลานที่มีอายุน้อยกว่า 15 ปีขึ้นไป	2	2.3
อยู่กับญาติพี่น้องหรือคนอื่น ๆ ที่ไม่ใช่คู่สมรสหรือบุตรหลาน	12	14.0
จำนวนสมาชิกครอบครัวในปัจจุบัน		
1-2 คน	26	30.2
3-4 คน	40	46.5
5-6 คน	16	18.6
7-8 คน	4	4.7
$\bar{X} = 3.53, SD = 1.62, Min = 1, Max = 8$		

ส่วนที่ 2 ปัจจัยการจัดบริการสวัสดิการสังคมแก่ผู้สูงอายุ

การจัดบริการสวัสดิการสังคมแก่ผู้สูงอายุในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 93.23$) คะแนนการจัดบริการสวัสดิการสังคมแก่ผู้สูงอายุต่ำสุดคือ 34 คะแนน คะแนนการจัดบริการสวัสดิการ

สังคมแก่ผู้สูงอายุสูงสุด คือ 123 คะแนน โดยส่วนใหญ่มีการจัดบริการสวัสดิการสังคมแก่ผู้สูงอายุระดับมาก ร้อยละ 55.8 รองลงมาการจัดบริการสวัสดิการสังคมแก่ผู้สูงอายุระดับปานกลางร้อยละ 41.9 และการจัดบริการสวัสดิการสังคมแก่ผู้สูงอายุระดับน้อย ร้อยละ 2.3 แสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของผู้สูงอายุที่สำเร็จหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุ ต.พลับพลาไชย อ.อุททอง จ.สุพรรณบุรี จำแนกตามระดับการจัดบริการสวัสดิการสังคมแก่ผู้สูงอายุ ในภาพรวม

ระดับการจัดบริการสวัสดิการสังคมแก่ผู้สูงอายุ	จำนวน (n = 86)	ร้อยละ
ระดับมาก	48	55.8
ระดับปานกลาง	36	41.9
ระดับน้อย	2	2.3
$\bar{X} = 93.23, SD = 17.94, Min = 34, Max = 123$		

ส่วนที่ 3 คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่สำเร็จหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุ

ตามแบบวัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลกชุดย่อ ฉบับภาษาไทย (BREF-THAI: WHOQOL-BREF-THAI) พบว่า โดยส่วนใหญ่มีระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ของผู้สูงอายุที่สำเร็จหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุในภาพรวม ระดับปานกลาง ร้อยละ 69.8 และระดับคุณภาพ

ชีวิตของผู้สูงอายุ ของผู้สูงอายุที่สำเร็จหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุในภาพรวม ระดับไม่ดี ร้อยละ 30.2 และสำหรับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ของผู้สูงอายุที่สำเร็จหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุรายด้าน พบว่า ทุกด้านได้แก่ สุขภาพกาย ด้านจิตใจ ด้านสัมพันธภาพทางสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับปานกลาง แสดงดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของผู้สูงอายุที่สำเร็จหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุ ต.พลับพลาไชย อ.อุททอง จ.สุพรรณบุรี จำแนกตามคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ในภาพรวม จากแบบวัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลกชุดย่อ ฉบับภาษาไทย (BREF-THAI: WHOQOL-BREF-THAI)

คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ	จำนวน (n =86)	ร้อยละ
ไม่ดี	26	30.2
ปานกลาง	60	69.8
ดี	0	0.0
$\bar{X} = 2.31, SD = 0.46, Min = 1, Max = 3$		

ส่วนที่ 4 การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยคุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้สูงอายุและการจัดบริการสวัสดิการสังคมแก่ผู้สูงอายุกับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุของผู้สูงอายุที่สำเร็จหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุ ต.พลับพลาไชย อ.อุททอง จ.สุพรรณบุรี

ในการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ปัจจัยคุณลักษณะส่วนบุคคลกับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุของผู้สูงอายุที่สำเร็จหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุ ผลการวิเคราะห์ พบว่า สถานภาพสมรสมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่สำเร็จหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุ ต.พลับพลาไชย อ.อุททอง จ.สุพรรณบุรี แสดงดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษา สถานภาพสมรสและลักษณะการอยู่อาศัยกับ บุคคลรอบครัว กับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่สำเร็จหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุ ต.พลับพลาไชย อ.อุ้มทอง จ.สุพรรณบุรี

ปัจจัย	คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ (n=86)				χ^2	p-value
	ไม่ดี/ปานกลาง		ดี			
	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)		
ระดับการศึกษา						
ไม่ได้เรียน	12	(60.0)	8	(40.0)	1.179	0.282
ประถมศึกษาขึ้นไป	48	(72.7)	18	(27.3)		
สถานภาพสมรส						
โสด	6	(85.7)	1	(14.3)	6.464	0.039
สมรส	28	(82.4)	6	(17.6)		
ม่าย/หย่า/แยก	26	(57.8)	19	(42.2)		
ลักษณะการอยู่อาศัยกับบุคคลรอบครัว						
บุตร/ธิดา/คู่สมรส	44	(69.8)	19	(30.2)	0.33	0.984
คนเดียว	4	(66.7)	2	(33.33)		
หลาน/ญาติ	12	(70.6)	5	(29.4)		

ในการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่าง รายได้ จำนวนสมาชิกในครอบครัว และการ จัดบริการสวัสดิการสังคมแก่ผู้สูงอายุกับคุณภาพ ชีวิตของผู้สูงอายุที่สำเร็จหลักสูตรโรงเรียน ผู้สูงอายุ ผลการวิเคราะห์ พบว่า จำนวนสมาชิก

ในครอบครัวและการจัดบริการสวัสดิการสังคมแก่ ผู้สูงอายุมีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณภาพชีวิต ของผู้สูงอายุที่สำเร็จหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุ ต.พลับพลาไชย อ.อุ้มทอง จ.สุพรรณบุรี ที่นัยสำคัญ ทางสถิติระดับ 0.001 แสดงดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ จำนวนสมาชิกในครอบครัว และการจัดบริการสวัสดิการสังคมแก่ ผู้สูงอายุ กับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่สำเร็จหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุ ต.พลับพลาไชย อ.อุ้มทอง จ.สุพรรณบุรี

ปัจจัย	คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ		
	จำนวน	r	p-value
รายได้	86	.111	.311
จำนวนสมาชิกในครอบครัว	86	.252	.019*
การจัดบริการสวัสดิการสังคมแก่ผู้สูงอายุ	86	.593	.001**

* มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05

** มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.001

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่สำเร็จหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุ ต.พลับพลาไชย อ.อุ้มทอง จ.สุพรรณบุรี พบว่า ในภาพรวมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่สำเร็จหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุ อยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับการวิจัยของณัฐภาณ ราช⁵ คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง การวิจัยของภัทรพงษ์ เกตุคล้าย และวิทัศน์ จันทร์โพธิ์ศรี⁶ คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่ได้รับเบี้ยยังชีพ อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และการวิจัยของสุรจิตต์ วุฒิการณ⁷ พบว่าผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลเมืองบางมูลนาก อำเภอบางมูลนาก จังหวัดพิจิตร คุณภาพชีวิตในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง แต่แตกต่างจากการวิจัยของมยุรี ว่องไวรอด และสุนิตา ซูโชติ⁸ พบว่าผู้สูงอายุของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐ เขตอำเภอเมือง จังหวัดชุมพร คุณภาพชีวิตในภาพรวมอยู่ในระดับดี การวิจัยของดวงใจ คำคง⁹ พบว่าผู้สูงอายุตำบลลำสินธุ์ อำเภอสรีนครินทร์ จังหวัดพัทลุง คุณภาพชีวิตในภาพรวมอยู่ในระดับดี และการวิจัยของสายโสม วิสุทธียนนท์ และรัชนิกร โชติชัยสถิตย์¹⁰ พบว่า ผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลสำโรงเหนือ จังหวัดสมุทรปราการ คุณภาพชีวิตในภาพรวมอยู่ในระดับดี ทั้งนี้อาจเนื่องจาก ผู้สูงอายุเห็นว่าคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุก็เป็นไปตามวัยของความเสื่อมตามกาลเวลาของสภาวะร่างกายในการเปลี่ยนแปลงด้านร่างกายในผู้สูงอายุ มีลักษณะค่อยเป็นค่อยไป และเป็นการเปลี่ยนแปลงในทางเสื่อมสภาพการทำงานของระบบต่าง ๆ ในร่างกายลง ตามช่วงของการเปลี่ยนแปลงในชีวิต และจะได้รับการดูแลจากครอบครัวและหน่วยงานราชการต่าง ๆ มากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งรัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านสังคม การสาธารณสุข การศึกษาและวัฒนธรรมคุ้มครองและพัฒนาเด็กและเยาวชนสนับสนุนการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาปฐมวัยส่งเสริมความเสมอภาคของหญิงและชาย เสริมสร้างและพัฒนาความเป็นปึกแผ่นของสถาบันครอบครัวและชุมชน รวมทั้งต้องสงเคราะห์และจัดสวัสดิการ ให้แก่ผู้สูงอายุผู้ยากไร้ผู้พิการหรือทุพพลภาพและผู้อยู่ในสภาวะยากลำบากให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและพึ่งพาตนเองได้ ซึ่งโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหรือองค์การบริหารส่วนตำบลอยู่ใกล้บ้าน ผู้สูงอายุสามารถเดินทางไปโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหรือองค์การบริหารส่วนตำบลได้ง่าย และเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหรือองค์การบริหารส่วนตำบลมีความใกล้ชิด ซึ่งสามารถให้คำแนะนำเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ เกี่ยวกับสุขภาพและการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุได้อย่างใกล้ชิด

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่สำเร็จหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุ ต.พลับพลาไชย อ.อุ้มทอง จ.สุพรรณบุรี

1. ปัจจัยคุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้สูงอายุ

1) ระดับการศึกษา พบว่า ระดับการศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่สำเร็จหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุ ที่นัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05 ซึ่งไม่ตรงกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของวีรพงษ์ ยางเตียว¹¹ พบว่า ระดับการศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตชนบท จังหวัดยโสธร แต่แตกต่างจากการวิจัยของสายโสม วิสุทธียนนท์ และรัชนิกร โชติชัยสถิตย์⁹ พบว่า ระดับการศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลสำโรงเหนือ จังหวัดสมุทรปราการอย่างมีนัยสำคัญ

ทางสถิติ ที่ระดับน้อยกว่า 0.01 อาจเป็นเพราะผู้สูงอายุที่สำเร็จหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุ ต.พลับพลาไชย อ.อุ้มทอง จ.สุพรรณบุรี เป็นผู้สูงอายุที่อยู่ในสังคมชนบท มีครอบครัวหรือหน่วยงานของรัฐ เช่น องค์การบริหารส่วนตำบลหรือโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลให้การดูแลเรื่องสุขภาพและคุณภาพชีวิต ถึงแม้ว่ามีระดับการศึกษาที่ไม่สูงมากก็ไม่ส่งผลต่อระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ

2) สถานภาพสมรส พบว่า สถานภาพสมรสมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่สำเร็จหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุ ที่นัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05 ซึ่งตรงกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับการวิจัยของดวงใจ คำคง⁹ พบว่า สถานภาพสมรสมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผู้สูงอายุ ตำบลลำสินธุ์ อำเภอศรีนครินทร์ จังหวัดพัทลุง แต่แตกต่างจากผลงานวิจัยของวีรพงษ์ ยางเดี่ยว¹¹ พบว่า สถานภาพสมรสไม่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตชนบท จังหวัดยโสธร ซึ่งอาจเป็นเพราะผู้สูงอายุที่สำเร็จหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุ ต.พลับพลาไชย อ.อุ้มทอง จ.สุพรรณบุรี อยู่ในสังคมชนบทสถานภาพสมรสเป็นสิ่งสำคัญที่สังคมในชนบทให้ความสำคัญกับการใช้ชีวิตคู่กับสามีหรือภรรยา ส่งผลต่อระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ

3) รายได้ พบว่า รายได้ไม่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่สำเร็จหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุ ที่นัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05 ซึ่งไม่ตรงกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งแตกต่างจากผลงานวิจัยของภัทรพงษ์ เกตุคล้าย และวิทัศน์ จันทร์โพธิ์ศรี⁶ พบว่า รายได้มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่ได้รับเบี้ยยังชีพ อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับน้อยกว่า 0.05 และการวิจัยของสายโสม วิสุทธียนนท์ และรัชนิกร โชติชัยสถิตย์¹⁰ พบว่า รายได้มีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลลำโรงเหนือ

จังหวัดสมุทรปราการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับน้อยกว่า 0.01 อาจเป็นเพราะผู้สูงอายุที่สำเร็จหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุ ต.พลับพลาไชย อ.อุ้มทอง จ.สุพรรณบุรี เป็นผู้สูงอายุที่อยู่ในสังคมชนบทผลกระทบจากภาวะเศรษฐกิจมีผลต่อการดำเนินชีวิตไม่มาก ถึงแม้ว่า มีรายได้ไม่มากก็ไม่ส่งผลต่อระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ

4) ลักษณะการอยู่อาศัยกับบุคคลครอบครัว พบว่า ลักษณะการอยู่อาศัยกับบุคคลครอบครัวไม่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่สำเร็จหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุ ที่นัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05 ซึ่งไม่ตรงกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของสายโสม วิสุทธียนนท์ และรัชนิกร โชติชัยสถิตย์¹⁰ พบว่า ลักษณะการอยู่อาศัยกับบุคคลครอบครัว ไม่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลลำโรงเหนือ จังหวัดสมุทรปราการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับน้อยกว่า 0.05 แต่แตกต่างจากการวิจัยของภัทรพงษ์ เกตุคล้าย และวิทัศน์ จันทร์โพธิ์ศรี⁶ พบว่า ลักษณะการอยู่อาศัยกับบุคคลครอบครัว มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่ได้รับเบี้ยยังชีพ อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับน้อยกว่า 0.05 อาจเป็นเพราะผู้สูงอายุที่สำเร็จหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุ ต.พลับพลาไชย อ.อุ้มทอง จ.สุพรรณบุรี เป็นผู้สูงอายุที่อยู่ในสังคมชนบท มีครอบครัวหรือหน่วยงานของรัฐ เช่น องค์การบริหารส่วนตำบลหรือโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ให้การดูแลเรื่องสุขภาพและคุณภาพชีวิต ถึงแม้ว่าผู้สูงอายุจะอยู่อาศัยเพียงลำพังหรืออยู่กับญาติก็ไม่ส่งผลต่อระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ

5) จำนวนสมาชิกในครอบครัว พบว่า จำนวนสมาชิกในครอบครัวมีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่สำเร็จหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุ ที่นัยสำคัญทางสถิติ

ระดับ 0.05 ซึ่งตรงกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ แต่แตกต่างจากการวิจัยของสายโสม วิสุทธิยานนท์ และรัชนิกร โชติชัยสถิตย์¹⁰ พบว่า จำนวนสมาชิกในครอบครัว ไม่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลสำโรงเหนือ จังหวัดสมุทรปราการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับน้อยกว่า 0.05 อาจเป็นเพราะผู้สูงอายุที่สำเร็จหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุ ต.พลับพลาไชย อ.อุททอง จ.สุพรรณบุรี อยู่ในสังคมชนบทเป็นครอบครัวขยายอยู่กับบุตรหลานด้วยกันหลายคน ทำให้ผู้สูงอายุได้รับการดูแลเอาใจใส่จากสมาชิกในครอบครัวส่งผลต่อระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ

2. ปัจจัยการจัดบริการสวัสดิการสังคมแก่ผู้สูงอายุ พบว่า ปัจจัยการจัดบริการสวัสดิการสังคมแก่ผู้สูงอายุ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่สำเร็จหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุที่นัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.01 ซึ่งตรงกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของภัทรพงษ์ เกตุคล้าย และวิทัศน์ จันทร์โพธิ์ศรี⁶ พบว่า การจัดบริการสวัสดิการสังคมแก่ผู้สูงอายุมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่ได้รับเบี้ยยังชีพ อำเภอพรรณนานานิม จังหวัดสกลนครอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับน้อยกว่า 0.05 แต่แตกต่างจากการวิจัยของสายโสม วิสุทธิยานนท์ และรัชนิกร โชติชัยสถิตย์¹⁰ พบว่า ปัจจัยการจัดบริการสวัสดิการสังคมแก่ผู้สูงอายุ ไม่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลสำโรงเหนือ จังหวัดสมุทรปราการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับน้อยกว่า 0.05 ซึ่งอธิบายได้ว่าผู้สูงอายุที่มีปัจจัยด้านระบบการดูแลสุขภาพดีระดับมากจะมีคุณภาพชีวิตดี และผู้สูงอายุที่มีปัจจัยด้านระบบการดูแลสุขภาพไม่ดีคุณภาพชีวิตก็จะไม่ดี ซึ่งอาจมีสาเหตุมาจากการกำหนดบทบาทหน้าที่ที่ชัดเจนให้แก่องค์การบริหารส่วนตำบล รวมทั้งความไม่ครอบคลุมในการกำหนดกิจกรรมในการดำเนินงานขององค์การ

บริหารส่วนตำบล นอกจากนี้ในส่วนของการเข้าถึงระบบบริการบางอย่างของผู้สูงอายุ ซึ่งในความเป็นจริงของสังคมชนบท การเดินทางการคมนาคมก็ยังเป็นอุปสรรคในการเข้าถึงระบบบริการสุขภาพทั้งในเรื่องของความไม่สะดวกและอยู่ห่างไกลสถานบริการ รวมทั้งสภาพร่างกายที่ทรุดโทรมของผู้สูงอายุ และการขาดการดูแลเอาใจใส่จากคนในครอบครัว โดยเฉพาะผู้สูงอายุที่อยู่โดยลำพัง

ผลการศึกษาครั้งนี้ สรุปได้ว่าคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่สำเร็จหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุ ต.พลับพลาไชย อ.อุททอง จ.สุพรรณบุรี อยู่ในระดับปานกลาง ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิต ได้แก่ สถานภาพสมรส จำนวนสมาชิกครอบครัวในปัจจุบัน และปัจจัยการจัดบริการสวัสดิการสังคมแก่ผู้สูงอายุ ดังนั้น ในระดับนโยบาย ควรเน้นให้ผู้เกี่ยวข้องได้ตระหนักและดำเนินการเพื่อพัฒนาและสร้างเสริมคุณภาพชีวิตให้ผู้สูงอายุที่สำเร็จหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุให้มีคุณภาพชีวิตดีขึ้น โดยจัดให้มีการจัดบริการสวัสดิการสังคมให้กับผู้สูงอายุมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ควรส่งเสริมสังคมไทยให้เป็นสังคมที่มีครอบครัวขยายให้มากขึ้น เพราะการที่ผู้สูงอายุได้อยู่ร่วมกับบุตรหลานเป็นครอบครัวขยายจะทำให้มีความอบอุ่นในครอบครัว นอกจากนี้ส่งเสริมให้หน่วยงานรัฐได้มีการจัดบริการสวัสดิการสังคมให้กับผู้สูงอายุมากขึ้น เพราะผู้สูงอายุเป็นกลุ่มที่มีโอกาสการเข้าถึงการบริการต่าง ๆ ได้ด้วยความลำบาก ทำให้ไม่ได้รับการดูแลสุขภาพชีวิต ถ้าหน่วยงานรัฐได้จัดบริการสวัสดิการสังคมให้กับผู้สูงอายุก็จะส่งผลให้ผู้สูงอายุได้รับการดูแลสุขภาพชีวิตมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

1. มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย. สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2549. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย; 2550.
2. มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย. สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ.2559. กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล; 2560.
3. มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย. สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2560. กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล; 2561.
4. สุวัฒน์ มหัตถินรัตน์กุล. แบบสอบถามคุณภาพชีวิต โรงพยาบาลสวนปรุง. กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข; 2545.
5. ณีฎฐา ณ ราช. คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเมืองและการบริหารจัดการ มหาวิทยาลัยบูรพา; 2555.
6. ภัทรพงษ์ เกตุคล้าย และวิทัศน์ จันทรโพธิ์ศรี. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่ได้รับเบี้ยยังชีพ อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร” สำนักงานสาธารณสุขอำเภอพรรณานิคมร่วมกับคณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น; 2555.
7. สุรจิตต์ วุฒิการณ์. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลเมืองบางมูลนาก อำเภอบางมูลนาก จังหวัดพิจิตร. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐแนวใหม่ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์; 2556.
8. มยุรี ว่องไวรอด และสุนิตา ชูโชติ. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐ เขตอำเภอมืองจังหวัดชุมพร. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการธุรกิจทั่วไป คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร; 2554.
9. ดวงใจ คำคง. ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ตำบลลำสินธุ์ อำเภอศรีนครินทร์ จังหวัดพัทลุง. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการระบบสุขภาพ มหาวิทยาลัยทักษิณ; 2554.
10. สายโสม วิสุทธียนันท์ และรัชนิกร โชติชัยสถิต. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลตำบลสำโรงเหนือ จังหวัดสมุทรปราการ” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต วิชาเอกการพัฒนาครอบครัวและสังคม สาขามนุษย์นิเวศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมธิราช; 2556.
11. วีรพงษ์ ยางเดี่ยว. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตชนบท จังหวัดยโสธร” วิทยานิพนธ์ปริญญาสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารสาธารณสุข มหาวิทยาลัยขอนแก่น; 2554.